

עזרי וזמרת י-ה

פרפראות וחידושים על פרשת השבוע
מפניני ר' עוזי צמח הי"ו

פרשת צו - תשפ"ה - גיליון 144

חג - הפסח

מדור
הגימטריות

פרפראות
וחידושים

* וַיְבָרֵךְ אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הַחֹטָאת בְּמָקוֹם
אֲשֶׁר תִּשְׁחָט הָעֹלָה תִשְׁחָט הַחֹטָאת לִפְנֵי יי' וכו': (ו' י"ח)
ומביא התורה תמימה, תשחט החטאת - ולמה כן - כדי שלא
לפרסם את החוטאים [ירושלמי יבמות פ"ח ה"ג].
והנה המילים בפסוק: בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחָט הָעֹלָה תִשְׁחָט
הַחֹטָאת, עולה בגימטריא 2662, [כולל התיבות].
וכן המילים: זה - שלא לפרסם את החוטאים כאשר מביאים
החטאת לקרבן, עולה בגימטריא 2662.

* וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשֵׁן אֶל
מִחוּץ לַמִּחְנֶה אֶל מְקוֹם טָהוֹר: (ו' ד')

ומבאר רש"י ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא
ילכלך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים
שבשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך - ולבש
בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:).

ונראה ללמוד מכאן, שצריך אדם להחליף בגדיו לשבת לבגדים
יותר נאים, כשם שהכהן לא היה לובש בשעת העבודה אותם
הבגדים שבהם היה מוציא את הדשן, אלא, לבש בגדים אחרים
יותר נאים ונקיים, כך גם בשבת ראוי ללבוש בגדים מיוחדים
נאים ונקיים, ולא בגדים שלובש בימי החול.

ונראה לרמוז כן במילים וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים, זהו ראשי תיבות.
מכאן ילמד אדם ד'חליף בגדי חול - ילבש בגדים מכובדים - גם
ראויים ונאים לכבוד שבת.

* וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהֵל אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיַּעַשׂ מִשָּׁה
כָּאֲשֶׁר צִוָּה יי' אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ח' ג' - ד')

ומפרש רש"י הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות
שהחזיק מועט את המרובה.

ומבאר האור החיים הקדוש - ותקהל העדה וגו'. אולי כי בראותם
מעשה משה שלקח אהרן ובניו והבגדים וגו' נקהלו מעצמן. או
ירצה להודיע שהחזיקם המקום לכל ישראל בפתח אהל מועד,
כמו שדרשו ז"ל (ויק"ר פסוק שלפני זה) בפרשת הקהל וגו', וכאן
יודיע הכתוב שכן היה.

ונראה לרמוז כן במילים אֹהֶל מוֹעֵד, זהו ראשי תיבות.

זה אחד מהמקומות דקיבל עליו להחזיק המרובה.

* צו אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל
הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֹּקֶר וכו': (ו' ב')

ומביא ספר על כנפי נשרים, אמרו חז"ל שארבעה חברים לאדם ממונו אשתו
ילדיו והתורה, על שלשה הראשונים האדם דואג להם ומטפחם ומשקיע בהם
כל ימי חייו, אבל על התורה עצמה שהיא חיינו ואורך ימינו שבה אנחנו
מחוייבים להגות יומם ולילה משקיע האדם מעט מאד, אינו מתאמץ לקיים
מצוותיה כדבעי, אולם בסוף ימיו מלווין אותו אשתו וילדיו עד לקברו ונפרדים
ממנו, ורק התורה היא עולה עמו לשמים מהווה לו משענת לסגור עליו
ומצילתו מעונש וצער, זה מה שאומר הכתוב זאת תורת העלה הוא העולה,
כלומר רק התורה היא זו שעולה עמו יחד למקומו, ולכן השאלה הראשונה
ששואלים את האדם אחר פטירתו האם קבע ועסק בתורה הקדושה.

ונראה לרמוז כן במילים זאת תורת העלה הוא העלה, זהו ראשי תיבות.

רק התורה תורת אמת ואין זולתה - היא תלווה את האדם לעולם הבא -
עמו תהיה ותעיד הקבע עתים לתורה.

* צו אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל
הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֹּקֶר וכו': (ו' ב')

ומבאר הרמב"ן, כי ענינו של קרבן הוא שכאשר יראה אדם כיצד זורקים את דם
הבהמה ושורפין איבריה יחשוב בלבו כי מן הדין ראוי היה הוא עצמו שיעשה
לו כך בגלל חטאיו, אך חסד מאת יי' ית' שהוא מקבל את הבהמה בתור כפרה
תחתיו.

ונראה לרמוז כן במילים זאת תורת העלה הוא העלה, זהו ראשי תיבות.

אל תקרי הִוא אלא הִוא - ראוי היה לקבל עונשו ובמקום הבהמה - ובחסד
ה' עליו זאת תהיה לעולה תחתיו.

* כָּל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל כָּל דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיתָּהּ: (ו' כ"ז)

ובתרגום יונתן בן עוזיאל: כָּל בַּר נֶשׁ דִּיכֹּחַל כָּל אָדָם מִן דְּכָל חַי וְיִשְׁתַּחֲצִי בַר נֶשְׁאָה
הִוא מֵעַמִּיתָהּ.

וביאר בפירוש יונתן בן עוזיאל, מכל חי, אפילו דם הדגים כשכנוס במקום אחד
אסור מפני מראית העין, כדאיתא במסכת כריתות.

ונראה לרמוז במילים כָּל דָּם, זהו ראשי תיבות.

לרבות מדם דגים פְּנוּס.

סיפור שבועי

הראשון לציון רבי אליהו בקשי דורון זיע"א

רבי אליהו בקשי דורון זצ"ל נולד לאביו רבי בן ציון ז"ל ולאמו מרת טובה ע"ה בירושלים בשכונת נחלאות ביום שבת הגדול ח' ניסן תש"א, שבה קוראים בהפטרה, "הנה אֶנְכִי שֶׁלַח לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא", אביו רבי בן ציון בקשי ז"ל היה בעל מכולת בשכונת שערי חסד בירושלים, והיה עוסק בצרכי ציבור באמונה, היה בין הפעילים להקמת ישיבת המתיבתא בית הראשל"צ.

סבו רבי מאיר בן אברהם בקשי ז"ל התגורר בעיר צפת, ובאחד הימים נשלח להיות שד"ר בעיר שיראז אשר בפרס, ואומרים כי שם משפחתם המקורי היה 'נתנאל', שתרגומו בפרסית הוא 'כודא דכשי' היינו נתן דכשי, אל-כודה, לאחר מכן קוצר שם משפחתם לבקשי או בכשי, והוא כמו בקשיש, ומכאן להוספת השם דורון שפירושו מתנה. בשוב הסבא לארץ, עבר דרך העיר בגדאד, ולאחר חזרתם התיישבו חזרה בצפת ולאחר איזה תקופה עלו לירושלים.

אמו מרת טובה ע"ה עלתה מחאלב שבסוריא, וזכתה לאריכות ימים ושנים למעלה מגיל מאה שנה. בהיותו רבי אליהו ילד קטן, פרצה מלחמת העולם השנייה, ובארץ ישראל היה פחד נורא מהצורר הנאצי שהכין צעדיו ארצה, סבו ביקש מבתו, אמו של הרב, שתברח מהארץ לסוריה כדי להינצל ממלאך המשחית, וכן עשתה, ובהיותו בגיל שלוש יצא עם אמו לסוריה, עד כי יעבור זעם ובסיום המלחמה חזרו לארץ ישראל ע"י רכבת העמק, שחיברה בין חיפה עבר הירדן עם דמשק.

בצעירותו למד הרב בישיבת הדרום ברחובות בראשות הרב צבי יהודה מלצר, בנו של בעל האבן האזל רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל (משנת תש"א שהוקמה הישיבה בפרדס חנה ואחר כך ברחובות, היתה זו ישיבה חרדית בשם ישיבת קלצק, ולאחר מכן בשנת תשי"ד נעשה שינוי בישיבה שנהפכה לישיבה תיכונית בשם ישיבת הדרום) ובהיותו נער, שלח מכתב לרב עובדיה יוסף זצ"ל בשאלה לאיזה ישיבה גדולה הוא מציע לו ללמוד? והשיב לו הרב עובדיה שילך ללמוד בישיבת חברון שבשכונת גאולה, וכך עשה.

בישיבת חברון היה בין העילויים והמתמידים בישיבה, שם התחבב מאוד על ראש הישיבה רבי יחזקאל סרנא זצ"ל שהיה לומד עמו ומכין איתו את השיעור כללי.

ביום ראשון י"ז כסלו תשכ"ה נשא הרב את רעייתו הרבנית אסתר, בתו של רבי שלום לופס רבה הראשי של העיר עכו. באולם שעל ידי ישיבת פורת יוסף. הרב התגורר עם רעייתו, ברחוב חנה בירושלים, שם התגורר בסמיכות לרב עובדיה והרב בן ציון אבא שאול.

הרב למד בבוקר בכלל שעל ידי מוסד הרב קוק בראשות רבה של ירושלים הרב בצלאל ז'ולטי זצ"ל, שם התיידד עם הרב יעקב יוסף זצ"ל. ומסופר, כי פעם הגיע איזה גביר לבקר בהיכל הכולל, לקחו הרב ז'ולטי והראה לו את הרב זצ"ל ואמר לו הוא יהיה הראשון לציון הבא. בשעות אחר הצהריים למד הרב בכולל שהקים הרב יהודה עדס שליט"א ראש ישיבת קול יעקב, בביתו של אביו רבי יעקב עדס זצ"ל ברחוב יפו בירושלים, שם למד עם רבי יעקב יוסף זצ"ל, ועם רבי משה צדקה שליט"א ורבי אברהם סאליש שליט"א.

באותה העת נקרא הרב לשמש כר"מ בישיבת פורת יוסף קטמון, במסירת חבורות לתלמידים, לצד ראש הישיבה רבי שמעון בעדני והרב שלום כהן זצ"ל, בין תלמידיו נמנו הראש"ל רבי יצחק יוסף שליט"א, רבי דוד אבוחצירא שליט"א והצדיק רבי אלעזר אבוחצירא זצ"ל.

בשנת תש"ל, נבחר הרב לשמש כרב השכונות רמת יוסף ורמת הנשיא שבבת ים, לאחר הפצרות רבות מהרב עובדיה שהיה מוסר שם שיעורים והיו צריכים לרב בעל שיעור קומה, ולמרות הקושי לעזוב את ירושלים, קיבל עליו הרב את המשרה, למרות שלא היה קל. היו שם תושבים עזי פנים שהיו משלחים ברב ובמשפחתו כלבים עזי נפש, ומה גם שלא שם עדיין מוסדות חינוך, והרב נאלץ לשלוח את ילדיו לת"י יסודי התורה בתל אביב בראשות הרב משה טורק זצ"ל.

שם הרב התמסר ללמד דעת ויראת ה' ורבים השיב מעוון. הרב קנה להם שעוני שבת, מכונות גילוח...

לאחר שנתיים בשנת תשל"ב נתמנה הרב לרבה הראשי של בת ים. בשנת תשל"ה נבחר לכהן כרבה הראשי לחיפה

פעם סיפר הרב זצ"ל על עצמו בעבר נהגתי לעשן, ערב אחד אצלו לי הסיגריות, השעה מאוחרת וכל החנויות סגורות. התברר שיש רק קיוסק אחד על חוף הים, ורק שם יש אפשרות להשיג סיגריות, החלטתי ללכת לשם, והנה להפתעתי הרבה, ראיתי שם אדם מהלומדים בשיעור שלי. השתדלתי שהוא לא יראה אותי. גם כי לא מתאים לי שיראה אותי במקום שלא כל כך מתאים לי, וגם כדי לא להביך אותו, אבל בתוך תוכי כעסתי איך יתכן שהוא לומד אצלי קבוע בשיעורים ומגיע למקומות כאלו. למעשה הוא קלט אותי ופנה אלי, היה לי צער, אך לא היתה לי ברירה, ואז הוא אמר לי משפט שאי אפשר לשכוח, "הרב אל תראה אותי כאן ותחשוב עלי דברים לא נכונים, סך הכל נתקעתי בלי סיגריות, ובאתי רק לקנות כאן". המשפט שלו נפל עלי כרעם ביום בהיר אמר הרב, גם אני באתי לאותה מטרה וראה זה פלא על עצמי לא היו לי קושיות כי לימדתי על עצמי זכות, אך עליו היו לי קושיות...

בשנת תשנ"ג נבחר לכהן פאר כ"ראשון לציון והרב הראשי לישראל. תיכף ומיד הגיע לביתו של הרב עובדיה להודות לו על תמיכתו, והוסיף ואמר אני מבקש מכבודו שיתיר לי שלא ללבוש את הגלימה ולא לשאת בתואר הרשמי של הראשון לציון, כי תואר זה הוא התואר רק של כבוד, והרב עובדיה השיב לו, אדרבה, אשמח שתקרא בתואר זה ותלבש הגלימה למען ידעו כולם מעלתך.

בשנה ראשונה לכהונתו ברבנות הראשית, מכר את החמץ של המדינה לנכרי לאחר שקבלו הרשאה משר האוצר בשם הממשלה, הקונה היה עו"ד ידוע כמסלמי שזה שנים קונה את החמץ של המדינה ברבנות הראשית לישראל, המכירה נעשתה במעמד עתונאים שדווחו על כך והנציחו את המכירה בתצלום שפורסם בעתונות.

עקב הפרסום באור לי"ד לאחר בדיקת חמץ, קיבל הרב טלפון מעמיתו הרב הראשי לישראל רבי ישראל מאיר לאו שליט"א שנמסר לו על ידי ת"ח חשוב בירושלים, שקרא את הדווח בעתון שידוע לו שהעו"ד קונה החמץ הוא בן לאם יהודיה שהתאסלמה בצעירותה, וא"כ לפי ההלכה הוא יהודי.

מדוחק השעה מבלי לבדוק אם אכן נכון הדבר, פנה הרב זצ"ל על אתר לרבה של ירושלים רבי יצחק קוליצ זצ"ל וביקש ממנו שיקבל שליח מטעמו שימכור לרבנות ירושלים את החמץ שמכרנו לעו"ד ולאחר מכן הרבנות ירושלים תמכור את החמץ לנכרי. ואכן אחר הפסח התברר שהדיווח היה אמת. כשבועיים קודם פטירתו, חלה הרב זצ"ל במחלת הקורונה והובהל לבית חולים שערי צדק בירושלים.

ביום י"ב ניסן נולד לרב נכד (מבתו) ושמו שמחה גדולה והיה משורר שירי ברית מילה.

בחג הפסח ליל י"ט ניסן תש"פ לאחר שהתפלל ערבית וספר ספירת העומר, חלה התדרדרות במצבו ובשעה 11 בלילה יצאה נשמתו בטהרה. למחרת התקיימה ההלוויה, הרב ניטמן בסמוך לרעייתו בהר המנוחות בירושלים, כשלאחר ההלוויה נערכה ברית לנכדו ונקרא שמו בישראל מנחם הי"ו.

רבי אליהו בקשי דורון בן טובה זיע"א י"ט ניסן תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

[דברי חיים]

לע"נ - ניסים חיים בן חנה

נורית בת מרים ע"ה

לברכה והצלחה: * יוסף בן חנה חנינה וב"ב * שרה בת אילה * יוסף מאיר בן גאולה ויקי

* נעמה בת שושנה * רפאל בן שרה * יוסף חיים אליהו בן דבורה * משה בן שרה וב"ב